

Roman Jacek Arseniuk

25 lipca 2023

Rzecznik Praw Obywatelskich
Szanowny Pan
Marcin Wiącek

Petycja

W interesie publicznym proszę o podjęcie kroków, które doprowadzą do takiej zmiany przepisów o protokolowaniu przesłuchania i zmiany formularzy powszechnie wykorzystywanych przy protokolowaniu przesłuchania, aby na osobie odpowiedzialnej za sporządzenie protokołu przesłuchania ciążył obowiązek zamieszczenia w protokole pytań zadanych przesłuchiwanemu. Precyzyjniej mówiąc, proponuję, aby np. w formularzu Mp-19 wyrażenie: „Treść zeznania” zastąpić wyrażeniem: „Przebieg przesłuchania, w tym pytania zadane przesłuchiwanemu”.

Uzasadnienie

W uzasadnieniu zajmę się jedynie postępowaniem karnym, ale poruszony w postulacie petycji problem dotyczy także innych postępowań.

Art. 148 § 1 pkt 2 kpk stanowi: „Protokół powinien zawierać (...) przebieg czynności (...)”. Niestety, od lat, a może nawet od zawsze (w wakacje nie chce mi się tego sprawdzać; być może taka praktyka utrwaliła się **w czasach stalinowskich!**), pisemne protokoły przesłuchania nie zawierają pytań zadanych przez przesłuchującego osobie przesłuchiwanej, np. podejrzanemu, świadkowi, biegłemu. Powinno to być oczywiste dla prawników tworzących projekty aktów prawnych lub projekty formularzy ułatwiających sporządzanie protokołów, że jeżeli protokół przesłuchania np. podejrzanego nie zawiera pytań zadanych podejrzanemu, to taki protokół nie oddaje wiernie przebiegu przesłuchania.

Mam przed sobą protokół przesłuchania świadka przez policjanta i pisemny protokół rozprawy karnej. W żadnym z tych protokołów nie ma pytań

zadanych osobie przesłuchiwanej. Jednak z odpowiedzi prawnik, znający prawnicze rewiry, może wywnioskować, jakie pytania zadał policjant i jakie zadał sędzia. Jak łatwo można domyślić się, niektóre zadane pytania sugerowały, jakiej odpowiedzi należy udzielić, czyli były niezgodne z art. 171 § 4 kpk („nie wolno zadawać pytań sugerujących osobie przesłuchiwanej treść odpowiedzi”).

I zapewne o to chodzi! Czyli głównie dlatego protokoły przesłuchania nie zawierają pytań zadanych przesłuchiwanym, aby można było nachalnie zadawać pytania sugerujące odpowiedzi, których przesłuchujący oczekują. Oczywiście, na taką nachalność są narażone zwłaszcza osoby przesłuchiwane bez obrońcy, bo nawet nie ma kto zwrócić się do przesłuchującego o uchylenie pytania (art. 171 § 6 kpk). **Oczywiście, chodzi ostatecznie o to, aby więcej Polaków karać, a najlepiej wsadzać do więzień.**

Wyżej napisałem o **czasach stalinowskich**, ponieważ to zwłaszcza wtedy dochodziło do zmuszania torturami do zeznań i wyjaśnień takich, jakich oczekiwał przesłuchujący. Oczywiście, gdyby w stalinowskim protokole były zapisane pytania, to taki protokół byłby dowodem zmuszania.

Zapewne także dlatego, aby przesłuchujący mieli większą możliwość zadawania pytań sugerujących określone odpowiedzi, Zjednoczona Prawica zaraz po dojściu do władzy jesienią 2015 roku brutalnie i mocno ograniczyła dostęp do obrońcy z urzędu. W petycji z 10 lutego 2022 o rozszerzeniu prawa do obrońcy z urzędu (petycja jest opublikowana na stronach Prezydenta RP i Senatu [petycja nr 650]) piszę tak: *czy MS dba o to, aby sprawa karna przeciętnego Polaka była „sprawiedliwie” (art. 45 Konstytucji) rozpatrzona, czy o to, aby po byle jakim rozpatrzeniu sprawy Polak trafił do więzienia.*

W aspekcie tematów wyżej zarysowanych nasuwa się pytanie: Czy można mówić o „sprawiedliwym” (art. 45 Konstytucji) rozpatrzeniu sprawy, jeżeli protokół z postępowania przygotowawczego nie jest rzetelny i nawet protokół rozprawy sądowej nie jest rzetelny? Przecież nierzetelny protokół z postępowania przygotowawczego utrudnia sprawiedliwe rozpatrzenie sprawy przez sąd I instancji, a nierzetelny protokół sporządzony przez sąd I instancji utrudnia sporządzenie apelacji i innych skarg oraz sprawiedliwe rozpatrzenie sprawy przez inne sądy.

O potrzebie zmiany formularzy ułatwiających protokołowanie napisałem dlatego, że mają one pozornie drobną wadę, która, jak się okazuje w praktyce, nie jest drobna. Mam przed sobą ściągnięty ze strony internetowej Policji formularz (Mp-19) przesłuchania świadka (biegłego). Proszę zauważyć, że na końcu drugiej strony tego formularza jest wyrażenie „Treść zeznania”. Zamiast

tego wyrażenia mogłoby być wyrażenie np. takie: „Przebieg przesłuchania”. Jednak lepsze, aby podkreślić obowiązek odejścia od dotychczasowej praktyki, byłoby wyrażenie takie: „Przebieg przesłuchania, w tym pytania zadane przesłuchiwanemu”.

Uprzejmie zwracam uwagę na moją petycję z 23 marca 2023 o rażąco niezgodnym z Konstytucją ograniczaniu konstytucyjnie zagwarantowanej wolności komunikowania się. Petycja jest opublikowana na stronach Prezydenta RP, MS (pod datą 3 kwietnia 2023), Senatu (petycja 771) i RPO (pod datą 20 kwietnia 2023; sprawa IX.053.3.2023).

Uprzejmie zachęcam także do zapoznania się z moją petycją z 29 maja 2023 o rażących wadach prawa karnego. Petycja jest opublikowana na stronach internetowych Senatu (petycja nr 789), RPO (sprawa IX.053.4.2023) i MS (pod datą 7 czerwca 2023).

Podpisem zaufanym podpisał
Roman Jacek Arseniuk

Oświadczenie

Wyrażam zgodę na zamieszczenie na stronie internetowej powyższej petycji zawierającej moje imiona i nazwisko.

Podpisem zaufanym podpisał
Roman Jacek Arseniuk

